

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

CONCEPTUAL APPROACHES TO FORMING ECONOMIC POLICY OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS

У статті виокремлено підходи до трактування терміна «економічна політика господарюючого суб'єкта». Подано авторське розуміння її сутності як відправної точки стратегічного розвитку й побудови ефективної системи управління. Визначено складові економічної політики небанківської фінансової установи, а саме маркетингову, логістичну, кадрову та фінансову, охарактеризовано їх сутність. Виокремлено типи економічної політики небанківської фінансової установи з урахуванням критерія «ризиковість – дохідність підприємницької діяльності» для власників. Теоретично обґрунтовано послідовність робіт з формування та реалізації економічної політики небанківської фінансової установи, яка включає встановлення цілей діяльності, визначення прийняттого рівня задоволення потреб зацікавлених осіб, формування її складових, вибір типу економічної політики, інструментів її формування та реалізації, визначення системи показників ефективності.

Ключові слова: небанківська фінансова установа, економічна політика, фінансова політика, кадрова політика, система управління, стратегія, тактика.

В статті виділено підходи к трактовке термина «экономическая политика хозяй-

ствующего субъекта». Предоставлено авторское понимание ее сущности как отправной точки стратегического развития и построения эффективной системы управления. Определены составляющие экономической политики небанковского финансового учреждения, а именно маркетинговая, логистическая, кадровая и финансовая, охарактеризована их сущность. Выделены типы экономической политики небанковского финансового учреждения с учетом критерия «рискованность – доходность предпринимательской деятельности» для владельцев. Теоретически обоснована последовательность работ по формированию и реализации экономической политики небанковского финансового учреждения, которая включает установление целей деятельности, определение приемлемого уровня удовлетворения потребностей заинтересованных лиц, формирование ее составляющих, выбор типа экономической политики, инструментов ее формирования и реализации, определение системы показателей эффективности.

Ключевые слова: небанковское финансовое учреждение, экономическая политика, финансовая политика, кадровая политика, система управления, стратегия, тактика.

УДК 338.22.021.4

Панасюк В.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
підприємницької діяльності
Тернопільський національний
економічний університет

In the article, on the basis of the existing normative legal acts, the functioning features of non-bank financial institutions are determined. The approaches to the interpretation of the definition of «economic policy of the economic entity» are presented, the author's understanding of its essence as a system of economic relations related to the formation of the owners of certain principles and rules that correspond to the main directions of the state's economic policy are discussed, the needs of other interested persons that serve for construction of an effective management system of an entity taking into account the peculiarities of its activity. The emphasis is on the need, which takes into account the specific features of an economic entity in the formation of its economic policy. Based on the specifics of the functioning of non-bank financial institutions, the need to form their economic policy in terms of marketing, logistics, personnel and financial components is justified; their essence is characterized. The financial policy is recognized as a priority, which determines the conditions for the development of other functional policies. Taking into account the criterion of the formation of the economic policy of the relationship between the risk and returns of entrepreneurial activity for owners, the following types of economic policy are identified as conservative, moderate and aggressive. The sequence of work on the formation and implementation of the economic policy of a non-bank financial institution is grounded, taking into account the specifics of the activity, which includes: definition of financial-economic, socio-economic and social goals of the institution's activity; establishment of an acceptable level of satisfaction of the needs of interested persons (owners, personnel, management team, clients, state); choice of components of economic policy; choice of type of economic policy; the choice of organizational and financial and economic tools for the formation and implementation of economic policy; development of a system of indicators of the effectiveness of economic policy, which reflects the achievement of certain goals of the development of the institution in terms of functional areas of activity.

Key words: non-bank financial institution, economic policy, financial policy, personnel policy, management system, strategy, tactics.

Постановка проблеми. Ефективна діяльність небанківських фінансових установ (далі – установ) є запорукою стабільного функціонування вітчизняного фінансового ринку загалом. Через надання фінансових послуг підвищується рівень соціального забезпечення громадян, диверсифікуються джерела капіталу для бізнесу, отже, зміцнюється економічна безпека країни. Варто зазначити, що результати діяльності установ залежать не тільки від дотримання норм, визначених державними регуляторами, але й від усебічного врахування інтересів власників, персоналу, управлінської команди та клієнтів. Це вимагає розроблення й впровадження у практику господарювання сучасних підходів до управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретичних та прикладних аспектів управління діяльністю господарюючих суб'єктів, зокрема небанківських фінансових установ, здійснили як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Серед них слід назвати таких, як І.С. Андрющенко, І.А. Бланк, Т.М. Завора, В.О. Онищенко, Є.А. Поліщук, В.О. Ставерська, А.О. Харламова, О.В. Тахтаї, Г.В. Савицька, І. Ансофф, Ф. Блек, Ю. Бригхем, Р. Брейлі, П. Друкер, А. Файоль, Дж.К. Ван Хорн.

Незважаючи на численність публікацій та значимість одержаних результатів за окресленою проблематикою, існує недооцінювання взаємо-

зв'язку системи управління та економічної політики небанківської фінансової установи з урахуванням інтересів зацікавлених осіб. Означене вказує на актуальність теми дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення концептуального підходу до формування економічної політики небанківських фінансових установ, яка б дала змогу підвищити їх конкурентоспроможність, прибутковість, а також врахувати інтереси зацікавлених осіб.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон, який встановлює загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг [1], не дає визначення поняття «небанківська фінансова установа». Проте її визначення знаходимо в інших нормативно-правових актах. Зокрема, в Положенні про порядок видачі ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків [2] зазначено, що небанківська фінансова установа є юридичною особою, яка не є банком відповідно до законодавства України, надає одну або кілька фінансових послуг та внесена до Державного реєстру фінансових установ.

Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури [3] трактує небанківську фінансову установу як юридичну особу, яка внесена до відповідного державного реєстру фінансових установ та отримала згідно із законодавством України ліцензію на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків, а в разі здійснення нею валютних операцій – генеральну ліцензію на здійснення валютних операцій.

Подані визначення небанківських фінансових установ різняться лише спектром послуг, які можуть бути надані. Враховуючи сукупність фінансових послуг, визначених законом (довірче управління фінансовими активами, торгівля валютними цінностями, фінансовий лізинг, надання коштів у позику, зокрема на умовах фінансового кредиту, надання гарантій та поручительств, переказ коштів, послуги у сфері страхування та системі накопичувального пенсійного забезпечення тощо) [1], можемо стверджувати, що діяльність небанківських фінансових установ як фінансового посередника є складною та різноманітною. Це дає підстави вважати, що небанківські фінансові установи є закладами, що не є банками, але здійснюють певні фінансові операції. Задля успішного функціонування на ринку фінансових послуг необхідне розроблення ними виваженої економічної політики.

Термін «економічна політика» є складним та багатоаспектним. Огляд літератури [4; 5; 6] свідчить про наявність різних підходів до його трактування. Вважається, що економічна політика є макроекономічним поняттям, оскільки розробляється державою відповідно до її цілей та інтересів. Основними напрямками економічної політики дер-

жави є грошово-кредитна, бюджетна, фіскальна, інвестиційна та інша діяльність. Однак існують думки про те, що економічна політика може формуватися також на мікрорівні, бути базовим елементом ефективного функціонування економічного суб'єкта. При цьому її розглядають як сукупність цілей, завдань, засобів, напрямів, пріоритетів його розвитку, способів досягнення цілей. З огляду на динамічні умови господарювання, в яких економічні суб'єкти самостійно приймають управлінські рішення, економічна політика слугує відправною точкою стратегічного розвитку. Цей факт дає підстави розуміти під економічною політикою суб'єкта систему економічних відносин, пов'язаних з формуванням власниками певних принципів та правил, які відповідають основним напрямкам економічної політики держави, інших зацікавлених осіб, а також слугують для побудови ефективної системи управління. Варто відзначити, що під час формування економічної політики окремого суб'єкта необхідно враховувати його галузеві особливості.

Небанківські фінансові установи є повноцінними суб'єктами підприємницької діяльності, що вимагає під час розроблення їх економічної політики враховувати принципи теорії економічної політики господарюючих суб'єктів, теорії загального менеджменту, теорії фінансового менеджменту, теорії банківського менеджменту, теорії маркетингу, теорії зацікавлених осіб. Так, формування та реалізацію економічної політики фінансової установи пропонуємо здійснювати в певній послідовності.

Економічний суб'єкт, згідно з теорією зацікавлених осіб, є системою, тобто сукупністю елементів, які взаємодіють між собою та із зовнішнім середовищем. Серед основних ознак будь-якої системи слід назвати наявність цілей та зумовлених ними функцій. Будь-який економічний суб'єкт функціонує для того, щоби реалізувати цілі стейкхолдерів, під якими розуміють будь-яку групу індивідів, які можуть реально впливати та які зазнають впливу від його досягнень. Таким чином, установу можна вважати центром інтересів, соціально-економічною системою, яка функціонує з урахуванням індивідуальних потреб власників, персоналу, управлінської команди, клієнтів, держави, що зумовлює визначення прийняттого рівня їх задоволення. Це вимагає формування цілей діяльності установи. Вони визначаються сукупністю послуг, які вона надає, тому можна виокремити фінансово-економічні, соціально-економічні та соціальні цілі.

Основною фінансово-економічною метою таких установ є отримання прибутку, адже їх діяльність має комерційний характер. Досягнути цієї мети можна шляхом зниження вартості фінансових ресурсів, збільшення обсягу наданих послуг, мінімізації підприємницьких ризиків, зростання конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність

небанківських фінансових установ досягається через збільшення кількості клієнтів, зростання рівня задоволеності їх потреб, розширення асортименту послуг, оптимізацію цінової політики тощо.

Оскільки небанківські фінансові установи є посередниками в розрахунках між юридичними та фізичними особами, обслуговують їх грошові потоки, це обумовлює реалізацією ними соціально-економічної мети. Здійснюючи перерозподіл вільних грошових коштів на договірній основі, установи сприяють зниженню ризику та невизначеності на фінансовому ринку. Працюючи як посередники у проведенні розрахункових операцій, вони відстоюють інтереси своїх клієнтів, відповідно, забезпечують своєчасний та неперервний потік платежів, зростання споживчого попиту, зумовлюють збільшення обсягів продажу, прискорення оборотності капіталу, що позитивно позначається на динаміці макроекономічних показників розвитку країни.

Установи мають доступ до системи страхування та пенсійного забезпечення населення, а це передбачає врахування соціальної мети в їх діяльності. Її реалізація вимагає від них дотримання достатнього рівня фінансової стійкості.

Слід відзначити, що між фінансово-економічними, соціально-економічними та соціальними цілями діяльності установ існують взаємозв'язок та взаємообумовленість, а їх реалізація сприяє задоволенню інтересів як суб'єктів управління нею, так і клієнтів.

Залежно від напрямів діяльності господарюючих суб'єктів можна виокремити різні складові елементи їх економічної політики, які визначаються функціональними сферами діяльності. Набір функціональних політик у різних сферах економіки може бути різним.

Економічна політика підприємств виробничої сфери представлена такими стандартними напрямками, як маркетинг, логістика, виробництво, фінанси, збут, інновації, кадри. Оскільки небанківська фінансова установа є самостійним, господарюючим суб'єктом, то її економічна політика повинна враховувати специфіку діяльності. У зв'язку з цим вважаємо, що її складовими мають бути маркетингова, логістична, кадрова та фінансова політики.

Маркетингова політика повинна бути орієнтована на створення споживчих цінностей для клієнтів на підставі виявлення наявних потреб та їх прогнозування, що приведе до формування стійких відносин з ними та отримання прибутку. На це спрямована персоналізація клієнтських відносин задля обґрунтування та розроблення інноваційних видів послуг й освоєння нових сегментів ринку. Такий підхід до формування маркетингової політики дасть змогу ув'язати полярні інтереси установи як продавця послуг та її клієнтів як покупців.

Розроблення логістичної політики передбачає не тільки формування привабливих для клієнтів каналів розподілу фінансових послуг задля задоволення їх потреб, максимізації прибутку та мінімізації витрат від реалізації послуг, але й оптимізацію грошових, інформаційних, трудових потоків у процесі господарювання.

Якісне надання послуг установою вимагає високої кваліфікації та добросовісного виконання персоналом своїх обов'язків. Через це кадрова політика установи повинна сприяти високій зацікавленості працівників у підвищенні результативності її діяльності через розроблення та застосування системи дієвих моральних та матеріальних стимулів. Варто відзначити, що оцінювання ділової активності працівників є відповідальним та трудомістким процесом через наявність показників, що не мають фізичних одиниць виміру.

Реалізація маркетингової, логістичної, кадрової політик установи знаходить своє відображення в системі фінансових показників, відповідно, її фінансовій політиці, яка пов'язана з формуванням варіантів розподілу грошових ресурсів за функціональними напрямками діяльності. Оптимальний варіант такого розподілу дасть змогу забезпечити необхідний рівень ефективності, зростання ділової активності, знизить рівень підприємницького ризику, підвищить платоспроможність та ліквідність установи, що сприятиме досягненню поставлених цілей.

Вважаємо, що успішна реалізація економічної політики зумовлює необхідність визнання фінансової політики як пріоритетної, що визначає умови розроблення інших функціональних політик (маркетингової, логістичної, кадрової).

Критерієм формування економічної політики є оцінювання співвідношення ризику та доходності підприємницької діяльності. Відповідно до вказаного критерія власниками можуть бути вибрані такі типи економічної політики:

- консервативна політика, яка спрямована на високий рівень ліквідності, фінансової стійкості, надійності інвестицій, мінімізацію ризиків, однак забезпечує мінімальну доходність;
- помірна політика, яка спрямована на досягнення прийняттого рівня прибутковості бізнесу, зіставного з рівнем ризику та необхідними вимогами ліквідності;
- агресивна політика, яка спрямована на отримання максимального доходу, пов'язана з підвищеним підприємницьким ризиком та зниженням ліквідності.

Варто зазначити, що конкретний тип економічної політики вибирається власником та впливає на стратегію й тактику діяльності установи.

Вибір інструментів формування та реалізації економічної політики установи визначає зміст подальшого етапу її формування. Огляд літера-

тури [7; 10; 11; 12] дає змогу виокремити організаційні та фінансово-економічні інструменти.

До організаційних інструментів відносять систему нормативно-правових актів відповідної ієрархії:

- ті, які доводяться державними органами влади в межах їх повноважень;

- ті, які приймаються самостійно фінансовою установою.

У складі фінансово-економічних інструментів виокремлюють стратегічні та оперативні, які застосовуються під час розроблення стратегії й тактики господарювання.

На підставі економічної політики, яка формується власниками установи, управлінський персонал розробляє стратегічні й оперативні плани, доводить їх до нижчих рівнів управління. У цьому виявляється єдність економічної політики, стратегії й тактики розвитку установи.

Інструментами стратегічного управління, що базуються на різних теоріях та сучасних практиках управління, є [8; 14]:

- ті, які орієнтовані на внутрішнє середовище (SNW-аналіз, ресурсний аналіз, внутрішній бенчмаркінг тощо);

- ті, які орієнтовані на зовнішнє середовище (PEST-аналіз, п'ять сил Портера, теорія ігор тощо);

- системні інструменти стратегічного управління (SWOT-аналіз, GAP-аналіз, модель TQM, концепція BSC (Balanced Scorecard), піраміда діяльності тощо).

За допомогою інструментарію стратегічного управління розробляються стратегії функціональних напрямів діяльності, визначається обсяг необхідних інвестиційних ресурсів для досягнення стратегічних цілей. Останні через застосування бізнес-планування та бюджетування знаходять відображення в оперативних планах установи.

Важливою складовою робіт з формування економічної політики є розроблення системи показників, які визначають рівень її ефективності. Ці показники є індикаторами досягнення визначених цілей розвитку установи за функціональними напрямками діяльності. Оскільки фінансова політика є пріоритетною у формуванні економічної політики установи, то її ефективність оцінюється показниками ліквідності, дохідності, якості активів та наданих послуг тощо. Слід зазначити, що система показників, за допомогою яких можна оцінити ефективність інших функціональних політик, є змінною, залежить від виділених стратегічних завдань, визначених конкретною ситуацією установи. Для кожного показника слід встановити одиниці виміру, методику розрахунку, методи й джерела отримання даних, періодичність оцінювання, відповідальну особу за досягнення бажаного рівня. Крім того, за кожним показником оцінювання управлінським персоналом установи має бути встановлений прийнятний рівень відхилення

фактичних значень від запланованих, розроблений комплекс заходів з перегляду й актуалізації політики, стратегії та оперативних планів.

Узагальнюючи означене, вважаємо, що запропоновані концептуальні підходи до формування економічної політики небанківської фінансової установи дадуть змогу узгодити інтереси зовнішніх та внутрішніх суб'єктів управління, а також досягнути поставлених цілей.

Висновки з проведеного дослідження.

З огляду на неоднозначність трактування терміна «економічна політика господарюючого суб'єкта» подано авторське розуміння його сутності як системи економічних відносин, пов'язаних з формуванням власниками певних принципів та правил, які відповідають основним напрямкам економічної політики держави, потребам інших зацікавлених осіб, а також слугують для побудови ефективної системи управління суб'єктом господарювання з урахуванням особливостей його діяльності.

На основі врахування специфіки функціонування небанківських фінансових установ обґрунтовано необхідність формування їх економічної політики в розрізі маркетингової, логістичної, кадрової та фінансової складових, охарактеризовано їх сутність. Фінансову політику визнано пріоритетною, що визначає умови розроблення інших функціональних політик.

Взявши за критерій формування економічної політики співвідношення ризику та дохідності підприємницької діяльності, ми виокремили консервативний, помірний та агресивний типи економічної політики.

Обґрунтовано послідовність робіт з формування та реалізації економічної політики небанківської фінансової установи з урахуванням специфіки діяльності, яка включає встановлення цілей діяльності, визначення прийнятного рівня задоволення потреб зацікавлених осіб (власників, персоналу, управлінської команди, клієнтів, держави), формування складових економічної політики, вибір типу економічної політики, вибір інструментів формування та реалізації економічної політики, формування системи показників ефективності економічної політики.

Використання запропонованих концептуальних підходів до формування й оцінювання економічної політики небанківської фінансової установи вимагає розроблення механізму виявлення й узгодження інтересів зовнішніх та внутрішніх суб'єктів управління та інших зацікавлених осіб, вибору системи показників оцінювання ефективності розробленої економічної політики з урахуванням системного й комплексного підходів, організації роботи з ними, відповідних засобів збирання й оброблення інформації, систем контролю тощо. Це є основними напрямками, за якими мають здійснюватися подальші наукові дослідження з цієї проблематики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-ІМ зі змінами і допов. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (дата звернення: 06.02.2019).

2. Про затвердження положення про порядок видачі ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків : Постанова Правління Національного банку України від 17 серпня 2017 р. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0080500-17> (дата звернення: 06.02.2019).

3. Про затвердження Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури : Постанова Правління Національного банку України від 4 лютого 2014 р. № 43. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14> (дата звернення: 06.02.2019).

4. Савіна Г.Г. Методологія і практика формування соціально-економічної політики на підприємствах легкої промисловості : монографія. Херсон : Херсонський державний технічний університет, 2004. 300 с.

5. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія. Київ : Лібра, 2003. 280 с.

6. Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догадайло Л.В. Экономическая результативность деятельности предприятий : монография. Харьков : издательский дом «ИНЖЭК», 2005. 169 с.

7. Криклій О.А., Маслак Н.Г., Пожар О.М. та ін. Банківський менеджмент: питання теорії та практики : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 152 с.

8. Ансофф И. Стратегический менеджмент. Классическое издание / пер. с англ. Санкт-Петербург : Питер, 2009. 344 с.

9. Балабанова Л.В. Маркетингова товарна політика в системі менеджменту підприємств : монографія. Донецьк : ДУЕТ, 2006. 230 с.

10. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика / пер. с англ. Санкт-Петербург : Питер, 1999. 560 с.

11. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. Киев : Ника-Центр, 1999. 528 с.

12. Бланк И.А. Управление активами и капиталом. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Омега-Л, 2008. 448 с.

13. Котлер Ф. Основы маркетинга. Краткий курс / пер. с англ. Москва : Вильямс, 2014. 488 с.

14. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / пер. с англ. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2005. 715 с.

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 r. № 2664-IM zi zminamy i dopov *Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh* [State Law: On financial services and state regulation of financial services markets]. (*electronic resource*). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (data zvernennia: 06.02.2019) (in Ukrainian).

2. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 17.08.2017 r. № 80 *Pro zatverdzhennia polozhennia pro poriadok vydachi litsenzii na perekaz koshtiv u natsionalnii valiuti bez vidkryttia rakhunkiv* [On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets]. (*electronic resource*). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0080500-17> (data zvernennia: 06.02.2019) (in Ukrainian).

3. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 04.02.2014 r. № 43 *Pro zatverdezhennia Polozhennia pro poriadok reiestratsii platizhnykh system, uchashnykiv platizhnykh system ta operatoriv posluh platizhnoi infrastruktury* [Regulation on the procedure for registration of payment systems, payment system participants and payment service providers]. (*electronic resource*). Available at: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14> (data zvernennia: 06.02.2019) (in Ukrainian).

4. Savina H.H. (2004) *Metodolohiia i praktyka formuvannia sotsialno-ekonomichnoi polityky na pidpriemstvakh lehkoj promyslovosti* [Methodology and practice of formation of socio-economic policy at light industry enterprises]. Monohrafiia [Monograph]. Kherson : Kherson State Technical (in Ukrainian).

5. Kozachenko H.V., Ponomarov V.P., Liashenko O.M. (2003) *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta mekhanizm zabezpechennia* [Economic security of an enterprise: the essence and mechanism of provision]. Monohrafiia [Monograph]. Kyiv : Libra (in Ukrainian).

6. Tishchenko A.N., Kizim N.A., Dogadaylo L.V. (2005) *Ekonomicheskaya rezul'tativnost' deyatel'nosti predpriaty* [Economic performance of the enterprise]. Kharkov : "INZhEK" (in Russian).

7. Kryklii O.A., Maslak N.H., Pozhar O.M. (2011) *Bankivskiy menedzhment: pytannia teorii ta praktyky* [Banking Management: Issues of Theory and Practice]. Monohrafiia [Monograph]. Sumy : DVNZ "UABS NBU" (in Ukrainian).

8. Ansoff I. (2009) *Strategicheskyy menedzhment* [Strategic management]. St. Petersburg : izdatel'skiy dom "Piter" (in Russian).

9. Balabanova L.V. (2006) *Marketynhova tovarna polityka v systemi menedzhmentu pidpriemstv* [Marketing commodity policy in the management system of enterprises]. Monohrafiia [Monograph]. Donetsk : DUET (in Ukrainian).

10. Doyl' P. (1999) *Menedzhment: strategiya i taktika* [Management: strategy and practice]. St. Petersburg : izdatel'skiy dom "Piter" (in Russian).

11. Blank I.A. (1999) *Finansovyy menedzhment* [Financial management]. Kiev : Nika-Tsentr (in Russian).

12. Blank I.A. (2008) *Upravlenie aktivami i kapitalom* : 2-e izd [Capital and assets management]. Moscow : izdatel'skiy dom "Omega-L" (in Russian)

13. Kotler F. (2014) *Osnovi marketinga* [Marketing basics] Moscow : izdatel'skiy dom "Vil'yams" (in Russian).

14. Porter M. (2005) *Konkurentnoe preimushchestvo: kak dostich' vysokogo rezul'tata i obespechit' ego ustoychivost'* [Competitive advantage: how to achieve a high result and ensure its consistency]. Moscow : Al'pina Biznes Buks (in Russian).

Panasyuk Valentyna

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Taxation
of Entrepreneurship Activity
Ternopil National Economic University

CONCEPTUAL APPROACHES TO FORMING ECONOMIC POLICY OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS

The purpose of the article. Effective activity of non-bank financial institutions is the key to the stable functioning of the domestic financial market as a whole. Through the provision of financial services, the level of social security of citizens is improved, the sources of capital for business are diversified, and, therefore, the country's economic security is strengthened. It should be noted that the results of the activities of financial institutions depend not only on observance of norms defined by the state regulators, but also on the full consideration of the interests of owners, staff, administrative team and clients. This, in turn, requires the development and introduction of modern management approaches to the practice of management. Despite the large number of publications and the significance of the results for the outlined issues, the underestimation of the interconnection between the management system and the economic policy of the financial institution should be noted, taking into account the interests of all the parties concerned. The indicated sheds the light on the relevance of the research topic. The purpose of the study is to develop a conceptual approach to the formation of economic policies of non-bank financial institutions, which would increase their competitiveness, profitability and take into account the interests of stakeholders.

Methodology. The methodological basis of the research is the work of domestic and foreign scientists of several scientific areas: the theory of economic policy of business entities, the theory of general management, the theory of financial management, the theory of banking management, and marketing theory. In the course of the research, such general scientific and special methods and techniques of scientific knowledge as historical, logical analysis, synthesis and analysis, detection of cause-effect relationships, induction and deduction, scientific abstraction, generalization were used.

Results. Taking into account the ambiguity of the interpretation of term "economic policy of the business entity", the author's understanding of its essence as a system of economic relations associated with the formation of the owners of certain principles and rules that correspond to the main directions of the state's economic policy, the needs of other interested persons and serve to build an effective system of management of the business entity taking into account the peculiarities of its activity.

Based on the specifics of the functioning of non-bank financial institutions, the necessity of forming their economic policy in terms of marketing, logistics, personnel and financial component is substantiated, their essence is characterized. The financial policy is recognized as a priority, which determines the conditions for the development of other functional policies.

Taking as a criterion for the formation of the economic policy of the relationship between risk and profitability of entrepreneurship, the following types of economic policy are identified as conservative, moderate and aggressive.

The paper discusses the sequence of work on the creation and implementation of the economic policy of a non-bank financial institution taking into account the specifics of the activity, which includes: definition of the goals of the institution; determination of an acceptable level of satisfaction of the needs of the interested persons (owners, personnel, management team, clients, the state); choice of components of economic policy; choice of economic policy type; choice of tools for the formation and implementation of economic policy; creation of a system of indicators of the effectiveness of economic policy.

Practical implications. The practical significance of the results of the work creates a methodological basis for the development and implementation of economic policies of non-bank financial institutions, which contributes to strengthening their financial sustainability and achieving the goals of entire management level and clients.

Value/originality. The use of the proposed conceptual approach to the formation and evaluation of the economic policy of a non-bank financial institution requires the development of a mechanism for identifying and reconciling the interests of external and internal interested parties and other stakeholders; the choice of a system of indicators for evaluating the effectiveness of the developed economic policy, taking into account systemic and integrated approaches; organizing work with them; appropriate means of collecting and processing information; control systems, etc. These are the main areas for further scientific research on this subject.